

Notitie curriculumherziening

Versie 1.0

Vastgesteld door het Faculteitsbestuur op 23 juni 2023.

1. Inleiding

Aan het programma van een opleiding wordt continu geschaafd. Denk bijvoorbeeld aan een vak waarvan de inhoud wordt geüpdatet of wanneer een vak wordt vervangen door een nieuw vak, of wanneer een bestaande leerlijn wordt aangescherpt. Eens in de zoveel tijd kan het nodig zijn om het programma wat uitgebreider door te lichten en te kijken of een curriculumherziening nodig is.

Deze notitie fungeert als een eerste hulp bij het starten van een curriculumherziening, waarin de volgende belangrijke informatie kort uiteengezet wordt:

- Wat is een curriculumherziening?;
- Wanneer een curriculumherziening?;
- Wie initieert een curriculumherziening?;
- Tijdsplan van een curriculumherziening;
- Plan voor het instellen van een curriculumcommissie;
- Overige informatie.

Dit is een eerste versie van de notitie. We zien dit document als een 'levend' document dat eens per jaar of twee jaar wordt bijgewerkt met input vanuit de gebruikers en bestuurders.

2. Wat is een curriculumherziening?

Jaarlijks wat kleinere wijzigingen aanbrengen in een programma past binnen reguliere aanpassing die nodig zijn om de kwaliteit van een opleiding te handhaven. Als er echter meer moet gebeuren, bijvoorbeeld als er een grotere hoeveelheid vakken gaat veranderen of een nieuwe specialisatie wordt geïntroduceerd, dan spreken we van curriculumherziening. Een vuistregel is dat wanneer er meer dan 10% van een opleiding verandert, er wordt uitgegaan van een curriculumherziening. Voor een bacheloropleiding komt dat neer op 18 EC, voor een eenjarige masteropleiding op 6 EC, en voor een tweejarige masteropleiding op 12 EC.

Voor een curriculumherziening wordt een uitgebreid plan opgezet met daarin o.a. doel, samenstelling van de curriculumcommissie en een tijdsplan (zie H 5. Start opstellen plan voor instellen curriculumcommissie). Voor een curriculumherziening is toestemming nodig van het FB. De aanvraag verloopt via de onderwijsdirecteur en manager kwaliteitszorg.

3. Wanneer een curriculumherziening?

Er kunnen verschillende redenen zijn om het curriculum te evalueren en te komen tot een curriculumherziening. Vaak zijn het de adviezen vanuit een werkveldadviesraad, MTR- of accreditatiepanel. Maar maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe inzichten vanuit onderzoek, of actuele vereisten voor vervolgfuncties kunnen ook redenen zijn. Meestal is het een gecombineerd

pallet van redenen. Wel is het zo dat enkel strategische redenen, zoals lage instroom, onvoldoende grond is voor een herziening. Er is altijd een inhoudelijke onderbouwing nodig.

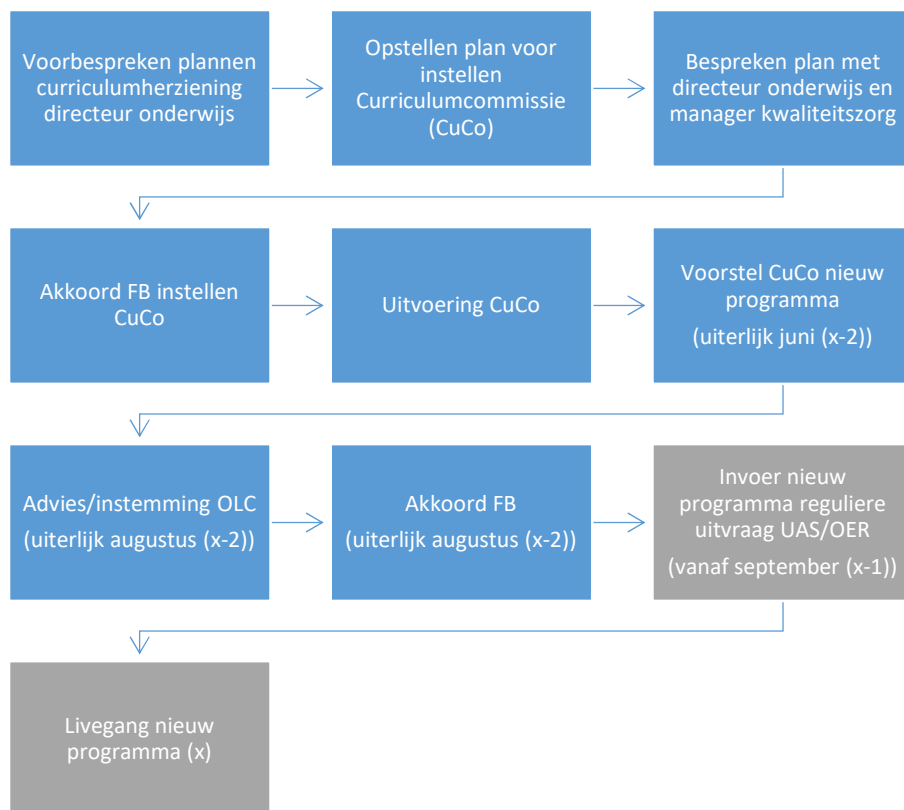
4 Wie initieert een curriculumherziening?

Het initiatief voor een curriculumherziening ligt bij de opleidingsdirecteur. Dit past bij de taken van de OD¹. Een eerste logische eerste stap is dat de OD de wens voor een curriculumherziening bespreekt met de directeur onderwijs.

5. Tijdsplaat van een curriculumherziening

De verschillende stappen voor een curriculumherziening staan weergegeven in onderstaand schema.

Schema voor curriculumherziening

x= academisch jaar x-y

Voordat er gestart kan worden met een curriculumherziening, dienen de plannen voor een curriculumherziening eerst te worden voorbesproken met de directeur onderwijs (zie ook vorige hoofdstuk). Nadat overeen is gekomen dat een curriculumherziening eventueel tot de mogelijkheden kan behoren, volgt de opdracht om een plan voor het instellen van een curriculumcommissie (CuCo) op te stellen. Dit plan wordt vervolgens besproken met de directeur onderwijs en de manager kwaliteitszorg. Na eventuele aanvulling wordt het plan via de opleidingsdirecteur ter goedkeuring gepresenteerd aan het FB. Bij goedkeuring van het FB kan de

¹ Zie Notitie Onderwijsrollen, de OD is o.a. eindverantwoordelijk voor: de inhoud, opbouw, kwaliteit en profilering van de opleiding, en de uitvoering en verbetering van het onderwijs, inclusief toetsing.

CuCo van start met de opdracht tot curriculumherziening. Aan het einde van haar traject doet de CuCo een voorstel voor een nieuw opleidingsprogramma waar de OLC advies/instemming heeft en het FB akkoord op dient te geven. Na een akkoord zal de curriculumherziening worden meegenomen in de reguliere curriculumuitvraag in UAS en het OER. Zie schema hieronder voor de verschillende stappen.

Door de verschillende afhankelijkheden tussen de stappen en afhankelijk van de grootte van de herziening, kan een curriculumherziening (van voorbespreking met directeur onderwijs tot en met akkoord van het FB) al snel meer dan een half jaar duren. Het is goed om te realiseren dat na het akkoord van het FB de wijzigingen uit de curriculumherziening ingevoerd dienen te worden met de reguliere uitvraag in UAS en het OER. Dit betekent dat als de streefdatum van de implementatie bijvoorbeeld september 2025 (studiejaar 2025-2026 (x)) is, de wijzigingen ingevoerd dienen te worden tijdens de uitvraag die in september 2024 (x-1) start, waarvoor een akkoord van FB en advies/instemming OLC in augustus 2024 (x-2) afgerond dient te zijn.

Het advies is dan ook om bij de start van de herziening duidelijk voor ogen te hebben wanneer de herziening geïmplementeerd dient te worden zodat de planning van de curriculumherziening daarop kan worden aangepast. Houd ook rekening met de eventuele complexiteit van de herziening om te zorgen dat er voldoende tijd is om alle stappen te doorlopen.

6. Plan voor het instellen van een curriculumcommissie

Na overeenkomst met de directeur onderwijs kan de opleiding van start met het opstellen van een plan voor het instellen van een curriculumcommissie t.b.v. een curriculumherziening. Het opstellen van dit plan is nodig ter voorbereiding op goedkeuring voor het instellen van de CuCo en gaat via directeur onderwijs en manager kwaliteitszorg. Om deze voorbereiding goed te kunnen uitvoeren en voor het FB om een besluit te kunnen nemen is bepaalde informatie nodig. Daarvoor is nodig om een zo'n compleet mogelijk plan op te stellen en die voor te leggen aan de directeur onderwijs en manager kwaliteitszorg, maar waar dien je rekening mee te houden bij het opstellen van het plan voor het instellen van een curriculumcommissie? De volgende onderdelen zijn wenselijk om terug te laten komen in een plan voor het instellen van een CuCo:

Achtergrond

Wat is de aanleiding van de curriculumherziening? Denk aan bijvoorbeeld, kritische evaluatieresultaten, aanbevelingen uit MTR en/of accreditatie, verouderde focus van de opleiding, ontwikkelingen in de maatschappij en/of onderzoeksgebied, feedback van alumni, afnemend werkveld, etc.

Doelstelling/opdracht

Wat is de doelstelling van de curriculumherziening? Welke opdracht(en) krijgt de CuCo? Probeer zo specifiek mogelijk te zijn over de vragen en/of de opdracht die de commissie dient te beantwoorden. In bijlage 1 staan een aantal voorbeelden van vragen voor de CuCo.

Naast vragen aan de CuCo kan het nuttig zijn om ook randvoorwaarden en/of kaders te stellen.

Samenstelling van de curriculumcommissie

Neem ook de (beoogde) samenstelling van de CuCo op in het plan middels een lijst inclusief naam en functie en naam en wie de beoogde voorzitter is. De leden hoeven nog niet zijn gevraagd of hebben toegezegd.

Het is van belang dat de CuCo een goede afspiegeling is van de opleiding en de stakeholders. Het FB beoordeeld uiteindelijk of er voldoende afvaardiging is vanuit de:

- docenten van eigen afdeling(en) en van afdeling(en) met een groot aandeel in een opleiding;
- betrokkenen of vertegenwoordigers uit verwante opleidingen;
- specialisatiecoördinatoren of leerlijncoördinatoren;
- medezeggenschap, bij voorkeur de voorzitter OLC, maar het kan ook een ander OLC lid zijn;
- studenten (minimaal 1 studentlid).

Ook kan het goed zijn om een afdelingshoofd te betrekken, van de eigen opleiding en eventueel ook van afdelingen die een groot aandeel hebben in een opleiding.

De voorzitter van de curriculumcommissie is doorgaans de OD.

Planning en opzet bijeenkomsten

Maak alvast een planning van alle bijeenkomsten of activiteiten die worden voorzien, inclusief data. Wat is per bijeenkomst of activiteit het onderwerp, wat wordt besproken/behandeld, welke vorm (overleg, workshop, evaluatie). Houd bij de planning rekening met het tijdschema, belangrijke data en onderwerpen.

Tip: plan bij start al meteen alle overleggen in.

7. Overige informatie

Het is goed om te realiseren dat de NVAO geen naamswijziging toestaat nadat een opleiding een curriculumherziening heeft ondergaan. Dat wordt gezien als een verkapte snelle accreditatie van een nieuwe opleiding.

Er bestaat veel informatie over curriculumherziening. Een paar nuttige links:

- VU Richtlijn Bachelor- en Masteronderwijs, [link](#)
- Wat werkt in hoger onderwijs? Aanbevelingen voor het ontwikkelen van een leerzaam en studeerbaar curriculum. Hester Glasbeek, 2015, [link](#)
- Handboek Onderwijskwaliteit – H4 Programma, [link](#)

Er wordt gewerkt aan een format voor een curriculum voor de bèta bachelor- en masteropleidingen.

Het VU Centre for Teaching & Learning (CTL) biedt ondersteuning bij onderwijs- en curriculumontwikkeling. Enerzijds via trainingen, anderzijds via procesbegeleiding tijdens curriculumherziening.

Voor verdere vragen over een curriculumherziening, neem contact op met de directeur onderwijs of manager kwaliteitszorg.

Bijlage 1 Voorbeelden van vragen voor de CuCo

Onderstaande vragen voor CuCo's komen uit eerder ingediende plannen voor curriculumherzieningen:

- Wat zou de positie van B xx moeten zijn binnen het landschap van zusteropleidingen in Nederland, en gerelateerd daaraan, hoe zou B xx zich moeten profileren in dit landschap om zich daarmee te onderscheiden van de andere opleidingen? Hoe kunnen we hierbij optimaal gebruik maken van de expertise van docenten op de VU en het onderzoek dat zij verrichten op dit gebied?
- Hoe ziet het ideale xx programma er uit gegeven de verschuiving in maatschappelijke aandachtspunten en de toekomstige vraag naar kennis en vaardigheden van studenten binnen de wetenschap en het bredere werkveld?
- Hoe kan de huidige curriculumopbouw aangepast worden zodat onderwijsinspanning in verhouding staat tot de verdeling van de studentenaantallen over de jaren?
 - Welke leerlijnen heeft de opleiding nodig voor vakoverstijgende leerdoelen en hoe kunnen deze leerlijnen over meerdere jaren verspreid worden? Te denken valt aan praktische en schrijfvaardigheden, methodologie.
 - Zijn de intensieve onderwijsonderdelen in jaar 1 en 2 in balans met de investering (zowel qua mensmaanden als kosten bv voor practica) in de opleiding? Als niet, welke (intensieve) onderwijsonderdelen zouden verplaatst kunnen worden?
 - Moet de huidige plaats en lengte van stages in het curriculum aangepast worden om te kunnen garanderen dat alle studenten een geschikte stageplek kunnen vinden? Zo ja, wat zou een betere invulling van de stages kunnen zijn?
- Define learning trajectories: within the taught courses define learning trajectories. The tracks, compulsory and constrained elements need to be carefully taken into account. The current Intended Learning Outcomes (ILOs) need to be considered. The following components should be considered in defining the learning trajectories (additional components may be added):<...>
- Kunnen we met de expertise van de huidige staf deze opleiding verzorgen en/of zijn er deficiënties?
- Er dient een kritische reflectie plaats te vinden op de (voer)taal van de opleiding.
- Ontwerp een passend en toekomstbestendig curriculum voor de xx voor de komende tien jaar. Neem hierin tenminste de onderstaande uitgangspunten en overwegingen mee.
 - Bij de start van het herontwerpen is het van belang de huidige structuur 'even los te laten' en 'blanco' aan de slag te gaan.
 - Het ontwerp moet aansluiten bij de visie van de opleiding, de beoogde leerresultaten en de rollendefinities voor afgestudeerden en de visie op onderwijs binnen de opleiding en de universiteit.
 - Het ontwerp moet aansluiten bij de uitkomsten van de portfolio-evaluatie die momenteel binnen de faculteit wordt uitgevoerd. Hierbij zullen we met name insteken op het advies over het beperken van het aantal vakken dat binnen een onderwijsprogramma wordt gegeven en het zo goed mogelijk delen van vakken tussen onderwijsprogramma's.
 - Behoudt zo veel mogelijke de sterke punten van het huidige curriculum.